Varifrån kommer pre-trib-läran, läran om det plötsliga och hemlighetsfulla uppryckandet?

Spara som PDF

Alla bibelcitat är hämtade från Svenska Folkbibeln 1998 där inget annat anges.

Innehåll

1. Inledning
2. Tre tolkningar/läror
    1. Pre tribulation
    2. Mid tribulation
    3. Post tribulation
3. En känslig fråga
4. Pre-tribs historia
    1. En relativt ny tolkning
    2. Morgan Ewards
    3. Manuel de Lacunza, jesuiten
    4. Edward Irving och den svärmiska kretsen runt honom
    5. John Nelson Darby
    6. Darbyismen kommer till Sverige
5. Bibliska argument för pre-trib/darbyism?
6. Mid-trib
7. Post-trib
8. Källor

1. Inledning

Du känner kanske till att det finns flera olika tolkningar/läror om Jesu återkomst, och inte minst när det gäller tidpunkten för när de troende skall få möta Jesus i det s.k. "uppryckandet". I denna text skall titta närmare på varifrån läran om ett plötsligt (hemligt) uppryckande, före Antikrists tid, härstammar. Denna lära kallas på engelska för *pre tribulation*, ofta förkortat ”pre-trib”, vilket betyder "före vedermödan". I texten skall vi inte undersöka om det skall ske ett uppryckande eller ej. Det är så tydligt i Bibeln att det skall ske, så det behöver vi inte studera närmare anser jag. Men vi skall ändå skall läsa detta bibelord som utgångspunkt:

> 1 Tess 4:16-18: "när en befallning ljuder, en ärkeängels röst och en Guds basun, då skall Herren själv stiga ner från himlen. Och först skall de som dött i Kristus Jesus uppstå. Därefter skall vi som lever och är kvar **ryckas upp** bland moln tillsammans med dem för att möta Herren i rymden. Och så skall vi alltid vara hos Herren."

Här ser vi tydligt att alla sant kristna, döda som levande, en gång skall ryckas upp till Jesus i höjden och sedan vara med honom för alltid. Det här är alltså "uppryckandet" som det talas om lite här och där i kristenheten (dock inte överallt och dessutom allt mer sällan). Att det är så här det kommer att gå till när vi skall få möta Jesus är mycket tydligt. Bibeln vittnar om detta på flera ställen. Så om det träder fram någon på **jorden** som säger att han är Jesus eller Messias, så är det inte Jesus. Vi skall alltså få möta Jesus i **höjden** nästa gång vi får se honom, inte på jorden. Den som kommer att framträda på jorden som en kristusgestalt i den yttersta tiden är Antikrist. Så det här är ett bra test på den sanna Jesus och hans återkomst. Sedan säger visserligen Bibeln att vi skall bo med Jesus på jorden i 1000 år efter detta uppryckande, i det s.k. ”Tusenårsriket”, men det är en annan sak som jag inte skall beröra mer här.

---

2. Tre tolkningar/läror

När det gäller synen på tidpunkten för uppryckandet till Jesus så finns det tre huvudsakliga tolkningar och läror. Ibland används de engelska benämningarna för dessa synsätt. Jag tänker använda dessa här till en del, och därför skall jag förklara dem först.

2.1 Pre tribulation

Det första synsättet är det som på engelska kallas *pre tribulation*, ofta förkortat "pre-trib". *Pre* betyder *före* och *tribulation* betyder *vedermöda*. Så denna tolkning innebär då att man tror att uppryckandet av de kristna skall ske **före**det att Antikrist träder fram och **före** den yttersta tidens lidanden som vanligen kallas för *vedermödan*. Pre-trib-tolkningen innebär då faktiskt att man tror att Jesus kommer två gånger: en gång osynligt för att rycka upp de troende och en gång fullt synlig för att upprätta Tusenårsriket. Ett känslomässigt argument som hör ihop med detta pre-trib-synsätt är att Gud skall förskona sina barn från att uppleva den yttersta tidens hemska händelser, vilket är ett underligt argument med tanke på hur mycket kristna både har fått lida och fortfarande lider i världen. Tolkningen innebär alltså att uppryckandet skall ske helt oväntat, i stort sett när som helst. Denna idé grundar man bl.a. på tanken om att Jesus skall komma "som en tjuv om natten".

I denna text kommer jag dock främst ägna utrymme åt pre-trib-lärans ursprung, för som vi skall se är det en relativt ung lära när vi ser till dess spridning, och som kommer ur mycket grumliga vatten. Inte sällan lever den också vidare i andra grumliga vatten. Vill du ta del av mina kommentarer till pre-trib-förespråkarnas mest frekventa argument för sin uppfattning, så kan du läsa denna text: https://bibelfokus.se/pre-trib-argument

2.2 Mid tribulation

Det andra synsättet är det som kallas *mid tribulation*, ofta förkortat "mid-trib". *Mid* betyder *mitt i* och *tribulation*betyder alltså *vedermöda*. Denna tolkning innebär att man tror att uppryckandet av de kristna skall ske **efter** det att Antikrist trätt fram, men **mitt i** hans period på jorden och alltså **mitt i** den stora vedermödan, men **före** den sista tidens eskalerande vedermöda över jorden. De sista 3,5 åren av vedermödan blir också alldeles särskilt präglade av Antikrists välde och hans ondska. Vanligen talar man här om att uppryckandet skall ske efter 3,5 år av Antikrists förmodade sjuåriga välde, och det innebär då 3,5 år före Jesu synliga ankomst. Även denna tolkning innebär ju då att Jesus skall återkomma två gånger, en gång osynlig och en gång fullt synlig. I det här

synsättet finns tanken om att Gud visserligen accepterar att hans barn skall få uppleva Antikrists period i 3,5 år, men sedan tror man alltså att Gud måste skona sina barn från att uppleva de avslutande hemska åren av Antikrists välde och de hemskheter som Gud skall låta komma över jorden.

Ett fel som jag anser att både pre- och mid-trib-tolkarna gör, är att de inte skiljer på vedermödan och vreden, alternativt lägger vreden för tidigt. I båda dessa tolkningar blir uppryckandet ett slags skydd mot både Antikrist och vreden, vilket inte rimmar med Bibelns omfattande undervisning i denna fråga. Personligen ser jag i Bibeln att vreden är de straffdomar som Gud tömmer ut över jorden i slutet på Antikrists och hans väldes sjuåriga period, och som möjligen varar i ett helt år, alltså i så fall ett åttonde år.

2.3 Post tribulation

Det tredje synsättet är det som kallas *post tribulation*, förkortat "post-trib". *Post* betyder *efter*, och här tror man alltså att uppryckande sker alldeles i slutet av Antikrists sjuåriga period och vedermödans tid. Vid ett post-trib-scenario sker uppryckandet i en sammanvävd del med Jesu fullt synliga återkomst. Vid Jesu återkomst från himlen kommer änglarna att bli utskickade vid den sista basunens ljud för att samla Jesu utvalda till mötet luften, enligt Bibelns undervisning. Samtidigt töms Guds vrede över jorden. Uppryckandet blir då inte ett skydd mot Antikrist utan ett skydd mot Guds vrede. Därefter framträder hela den församlade skaran av änglar och sanna kristna tillsammans med Jesus i strålande härlighet. Denna tolkning har jag behandlat särskilt i en separat text eftersom det finns så oerhört mycket i Bibeln till stöd för denna tolkning. Den texten heter rätt och slätt *”Jesus återkomst – när, var, hur?”* och du hittar den här: https://bibelfokus.se/jesu_aterkomst.

Nu kan man fråga sig varifrån dessa tre olika tolkningar av Jesu återkomst och uppryckandet kommer ifrån. Det är ju ganska uppenbart att alla tre inte kan ha samma stöd i Bibeln. Så vår uppgift är då som kristna att undersöka vilken tolkning som är den mest troliga utifrån Bibelns samlade budskap, så att vi bevarar den *vaksamhet* som Jesus uppmanat oss att ha. Summan av Guds Ord är sanning, säger Bibeln, så här måste vi lägga ihop helheten för att få fram bästa tolkning. Lite längre fram skall vi titta i historien för att se var vi först kan hitta pre-trib och se kopplingar till olika rörelser och skeenden. Nu skall jag bara nämna något om hur dessa olika synsätt och tolkningar påverkar oss rent känslomässigt.

---

3. En känslig fråga

Jag har både hört och själv upplevt att det här med synen på Jesu återkomst och uppryckandet kan vara en känslig fråga att samtala om i de fall man inte har samma uppfattning som andra. Det kan faktiskt orsaka både hårda ord och nedvärderande attityder bland kristna syskon. Man kan fråga sig varför denna fråga kan vara så känsligt. Och man kan ibland få känna som om man försökte kullkasta hela den kristna tron hos vissa människor när man presenterar en annan syn på Jesu återkomst. Men nu är det ju så, att synen på Jesu återkomst inte är en direkt frälsningsfråga. Vår frälsning beror ju inte alls på vilken tidpunkt vi tror att Jesus kommer tillbaka – även om det finns somliga som faktiskt menar det. De som vanligen reagerar starkast tycks vara de som håller sig till pre-trib-tolkningen, alltså tror på ett uppryckande av de troende till Jesus före det att den yttersta tidens elände bryter ut. Det är så klart bekvämt och skönt att tro så, och då är det kanske inte så konstigt att det blir lite känsligt om någon ger sig på att riva ner det som denna bekväma tolkning lutar sig mot. De som tror på ett senare uppryckande brukar peka på risken med att tro annorlunda. Det kan ju orsaka en andlig blindhet om man t.ex. inte tror att man skall behöva uppleva avfall och Antikrists tid på jorden. Har man inte trott att man skall få uppleva Antikrist så har man troligen inte heller studerat bibelställen om hans ankomst speciellt ingående. Så när han då väl kliver fram på världsarenan, **så kanske man inte begriper att det är Antikrist som har kommit!** Så här uppstår då en naturlig konflikt mellan den bekvämare tron och den tro som värnar om vaksamhet, beredskap och villighet att lida förföljelse osv.

De som omfattas av den bekvämare pre-trib-tolkningen upprörs över att de med andra tolkningar skrämmer upp Guds barn i onödan och tar ifrån dem glädjen i att få möta Herren när som helst. Den vaksammare mid-trib och post-trib-tolkningen, som alltså tror på ett senare uppryckande, upprörs över att den bekväma tron förblindar och skapar en falsk trygghet som också gör Guds barn helt oförberedda inför den yttersta tidens förrädiska avfall (2 Tess 2:1-12) och lidanden (Matt 24). Så här är som du kan förstå ganska upplagt för konflikt. Dessa poler är ju långt ifrån varandra, och man kan fråga sig om Bibeln verkligen är så otydlig i denna fråga så att det skall behöva vara så här.

Min uppfattning är den att Gud inte låter alla kristna sanningar ramla ner över oss när vi sitter och ser på TV eller utför andra vardagliga sysslor. Jesus sa ju att den som söker skall finna. Så i den här och många andra kristna tvistefrågor gäller att vi måste vara ivriga att söka sanningen genom bibelstudier och bön, men också vara öppna för att korrigera vår tro om vi tagit in felaktiga läror. Och här måste

Bibeln få vara den främsta auktoriteten. Det här gäller både mig och dig som läser detta, och alla andra.

---

4. Pre-tribs histioria

Nu skall vi titta närmare på den s.k. pre-trib-tolkningen. Detta är alltså tron på att uppryckandet av de troende skall ske **före** det att Antikrist träder fram och **före** den s.k. vedermödan. Till denna tolkning hör – som jag nämnde tidigare – även tron på att detta uppryckande kan ske osynligt när som helst, att Jesus kommer "som en tjuv om natten". Just den ingrediensen har orsakat många spekulationer om årtal och datum när Jesus skall komma eftersom det i denna tolkning inte finns några tydliga tidstecken att hålla sig till. För ett antal år sedan såg jag en sida på Internet som tydligt deklarerade att Jesus skulle komma under 2007, för det hade Herren sagt till den s.k. profet som hade skrivit detta. Detta budskap hade han inte fått från Bibeln utan via ett särskilt tilltal. Jag tittade tillbaka på den sidan på nyårsdagen 2008. Då var den borttagen. Antingen hade ju då Herren ångrat sig, eller så var det inte han som hade talat till den s.k. profeten. Så här har det varit gång på gång sedan kanske mitten av 1800-talet när man inte har kopplat Jesus återkomst och uppryckandet till några tydliga och bibliska tidstecken.

I både mid-trib- och post-trib-tolkningen så har man ju Antikrists framträdande som ett tydligt tidstecken eftersom båda tolkningarna menar att de troende är kvar på jorden då han dyker upp. Även händelseutvecklingen med Israel utgör i dessa fall tydliga tidstecken. Här finns alltså inte samma öppning för några vilda spekulationer i den tid vi lever i just nu. Är man bara andligt vaken när Antikrists förrädiska framträdande bryter in, ja, då kan man inom de här två tolkningarna säga ungefär när Jesus kommer tillbaka och hämtar de troende. Mid-trib säger att 3,5 år efter Antikrists framträdande kommer Jesus osynligt tillbaka och rycker upp de troende, sedan kommer han synligt tillbaka efter ytterligare 3,5 år. Post-trib säger att sju år efter Antikrists framträdande kommer Jesus fullt synlig tillbaka och rycker samtidigt upp de troende för att tillsammans med dem träda fram inför hela världen. Bibeln säger ju faktisk att vi skall **veta** när Jesu ankomst "står för dörren", men vi skall inte veta dag, stund eller timma (läs i Matt 24:33).

Vi skall nu göra en liten historisk inblick i varifrån den moderna pre-trib-tolkningen kommer, för det är nämligen fastställt att den är förhållandevis ny i kristenheten när vi ser till den stora spridningen och populariseringen. Som du skall få se är det ganska besvärande omständigheter kring pre-trib-lärans

framväxt.

4.1 En relativt ny tolkning

Enligt de som seriöst forskat i pre-trib-tolkningens historia, så är denna tolkning relativt ny inom kristenheten. Det kan i historien finnas enstaka personer som haft någon form av pre-trib-tolkning, men det var i så fall isolerade förekomster. Så gott som all litteratur, ända från de första kristna, från kyrkofäderna och fram till ca. 1700-talet, är exklusivt **post-trib**, de talar om ett uppryckande **efter** den stora vedermödan och i samband med Jesu fullt synliga ankomst. Alla s.k. kyrkofäder trodde fast och fullt att de kristna skulle behöva genomlida Antikrists period. Det är också fastlagt att kyrkofäderna var väl insatta i eskatologiska frågor (tolkningar om yttersta tiden), så det var ingalunda så att de saknade insikt. Men pre-trib-tolkningen förekommer alltså inte i den tidiga kristna historien. Det är först i slutet av 1700-talet man ser en skymt av den och i 1800-talets början som den dyker upp på allvar – och då i mycket grumliga vatten!

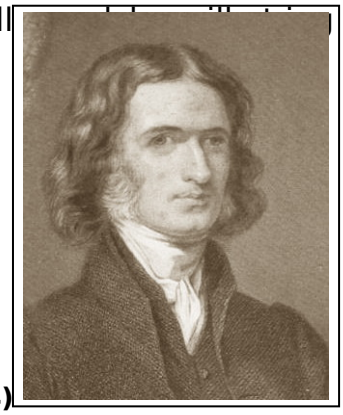
Jag skall nedan ge en förkortad historiebeskrivning när det gäller pre-trib-lärans uppkomst. Vill du ha en mycket gedigen och enormt faktaspäckad genomgång av detta ämne rekommenderar jag att du beställer den nästan fyra timmar långa filmen *Left behind or led astray* (betyder ”lämnad kvar eller ledd vilse”) som getts ut av den apologetiska organisationen *Good Fight Ministries*. Du kan beställa den här: https://www.leftbehindorledastray.com. Filmen finns inte på YouTube (ännu) men några klipp finns där. Var dock vaken över att där också finns filmer som går emot *Left behind or led astray* med liknande namn, och som då propagerar för pre-trib-tolkningen!

4.2 Morgan Edwards (1722-1795)

Första gången en slags pre-trib-tolkning tydligt dyker upp i historien var år 1740 då engelsmannen Morgan Edwards skrev en akademisk uppsats som utgjorde en slags hypotes kring ett pre-trib-resonemang. Han var en baptistförkunnare. En mycket viktig sak som man skall lägga märke till i Edwards uppsats är att den inte innehåller några referenser till andra pre-trib-texter. Referenser är ju annars vanligt i akademiska texter. Man kan därför anta att han är först ut när det gäller tankegångar som berör ett tidigt uppryckande före vedermödan. Denna uppsats publicerades sedan år 1788 i Philadelphia i USA dit Edwards hade flyttat 1761.

4.3 Manuel de Lacunza (född 1731 i Chile, död 1801 i Italien)

Manuel de Lacunza var jesuit och katolsk präst. År 1790 färdigställde Lacunza en skrift på spanska med engelska titeln *The Comining of Messiah in Glory and Majesty* under pseudonymen *Rabbi J.J. Ben-Ezra – en omvänd jude*. I denna skrift marknadsförde han en idé om att de troende skulle bli uppryckta till Jesus en tid före Jesu synliga återkomst. Denna skrift fick särskild uppmärksamhet flera år senare då den översattes till [illegible] återkommer till nedan.

4.4 Edward Irving (1792-1834)

Omkring år 1830 dyker det sedan upp en mer utvecklad form av Manuel de Lacunzas pre-trib-tankar, detta hos skotten och den presbyterianske pastorn Edward Irving. Enligt historiker var Irving en mycket komplex och underlig figur, som många pre-trib-förespråkare försöker sudda ut från historien bakom pre-trib-läran. Det kan också vara intressant att känna till att Edward Irving förkunnade en avfällig lära om Jesus där Jesus i princip bara var en syndig människa, men som den Helige Ande hjälpte att inte synda. Jesus var enligt Irving en slags *prototyp* på en pånyttfödd kristen. Det här är ungefär samma tankegångar som finns inom falska karismatiska kretsar idag med mer eller mindre anknytning till Trosrörelsen/Toronto-andligheten mfl.

En annan intressant sak att notera är Edward Irvings intresse för jesuiten Lacunzas skrift, den som jag nämnde ovan. Irving var så pass intresserad av denna skrift att han själv publicerade den översatt till engelska år 1827. I kommentarer till sin översättning av Lacunzas bok kallar Irving jesuiten Lacunza för ”sin aktningsvärde mästare”. Enligt författaren och historikern Dr. Mark Patterson och flera andra erkända kristna historiker var det Irving som ordentligt sjösatte idéerna om det tidiga och hemliga uppryckandet, vilka formade grunden till den pre-trib-lära som är så vida spridd i den evangeliska kristenheten idag.

År 1833 blev Irving utesluten ur den presbyterianska kyrkan pga hans villoläror om framförallt Jesus – i vilka Jesus alltså fråntogs sin gudomlighet. Det kan också vara intressant att känna till att Irvin var med och startade *Katolsk-apostoliska kyrkan* (eng. *Catholic Apostolic Church*) som ville upprätta profet- och

apostlaämbetet till vad de ansåg vara det historiskt och bibliskt korrekta. Samtidigt som idéerna om ett tidigt uppryckande började spridas, spreds därför också förväntningar på ett återuppväckande av Andens gåvor eftersom man menade att en sådan väckelse skulle äga rum före uppryckandet (en lära som brukar benämnas Latter rain). Irving predikade därför också om Andens gåvor och i hans fotspår började olika spirituella manifestationer äga rum – lite som på beställning.

I kretsen runt Irving förekom inte bara idéer som likar de inom den moderna karismatiska rörelsen/Latter rain-rörelsen/profet- och apostlarörelsen mfl, utan även mycket av sådana bisarra andliga manifestationer som dessa rörelser upphöjer som genuint andliga. I Irvings krets florerade en uppsjö av falska profetior och uppenbarelser som en av Irvings efterföljare senare avslöjade (mer om det nedan). Trots detta är det tydligt att dessa profetior och uppenbarelser både har förvirrat och fortsätter att förvirra och splittra kristenheten. Rörelsen kan delvis också ses som en föregångare till Azusa-väckelsen när det gäller Latter rain-tankarna samt synen på tungotalet som den absoluta bekräftelsen på andedopet. Som jag redan nämnt försöker många idag sudda ut Irvings roll bakom pre-trib-läran eftersom han har ett så pass dåligt rykte.

Margaret MacDonald

I denna andligt grumliga miljö kring Edward Irving fick en kvinna vid namn Margaret MacDonald en syn/uppenbarelse om ett *hemligt uppryckande* som innebar en uppdelning av Jesu återkomst i två tillfällen. Samma kväll som Margaret fick sin ”uppenbarelse” om ett hemligt uppryckande profeterade hon att socialisten Robert Owen snart skulle träda fram som den yttersta tidens Antikrist – enligt författaren och historikern Dave MacPherson. Som vi alla vet var inte Robert Owen Antikrist, men Margaret MacDonalds uppenbarelser har trots det faktum att hon var en ung, förvirrad, falsk profet fått ge bränsle åt läran om det tidiga uppryckandet, med start i Edward Irvings egen krets. Det är inte helt förvånande att flera kända pre-trib-förespråkare har försökt mörklägga Margaret MacDonalds inbladning i pre-trib-lärans uppkomst.

Mary Campbell

Margaret MacDonald hade en nära vän vid namn Mary Campbell som också var med i kretsen runt Edward Irving. Hon blev av sin egen pastor Robert Storey avslöjad med att hålla på med ockulta aktiviteter, som t.ex. automatskrift (skrivande som sägs vara ledd av andar). Denna Mary var trots det en av sex

personer i Edward Irvings inre krets, vilka kallades för ”De begåvade”. Hon var också den som först talade i tungor i denna krets. Mary profeterade även hon om Jesu snara återkomst, och hennes profetior sades i Irvings krets vara ”lika goda som Skriften”.

Robert Baxter

En annan person bland de sex i Irvings inre krets var advokaten Robert Baxter. Han profeterade att Jesus skulle komma tillbaka 27 juni, 1835. Efter en tid lämnade Baxter Irvings krets och skrev en bok om alla de villfarelser som förekommit där, villfarelser som han menade var demoniska. Det drivande temat i förvillelserna var enligt Baxter läran om det tidiga och hemliga uppryckandet, en lära som han sedan lämnade bakom sig. Han skrev:

> ”Jag blev övertygad att det måste varit ett verk av Satan... vi hade alla talat i en lögnens ande, och inte genom Guds Ande.”
> Robert Baxter - *Narrative of facts, Characterizing the Supernatural Manifestations in Members of Mr. Irving’s Congregation, s. 142-143*

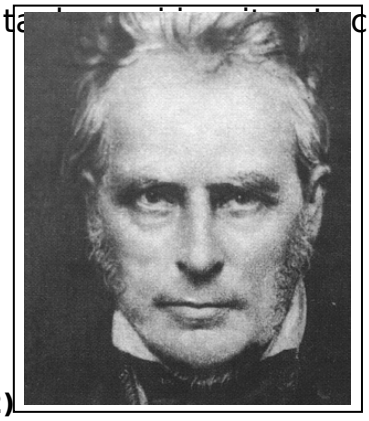
Även Irving själv och Mary Campbell medgav senare att det förekommit många falska profetior från villoandar i Irvings krets.

Idéerna sprids utanför Irvings krets

Irvings idéer om det tidiga och hemliga uppryckandet fick först spridning via de s.k. *Albury Conferences* som hölls mellan åren 1826-1830 i ett hem i Albury Park i Surrey, England. Under en sådan samling 1827 gavs uppmärksamhet åt Irvings översättning av jesuiten Lacunzas skrift. Idéerna spreds sedan vidare via tidskriften *The Morning Watch or Quarterly Journal in Prophecy and Theological Review*. Irving var en profetisk auktoritet vid Alburykonferenserna samt som återkommande skribent i *The Morning Watch*.

Edward Irving och kretsen runt honom drog med tiden på sig ett skadat rykte, dels på grund av falska profetior som hade uppdagats i Irvings krets, och dels på grund av Irvings villolära om Jesus som en syndig människa. Även de spirituella manifestationerna som hade ägt rum i Irvings krets hade gjort många kritiska. Det föreföll därför lämpligt att någon annan skulle överta uppgiften att raffinera och sprida vidare pre-trib-läran. Enligt flera nutida kristna historieforskare är det tydligt att olika personer vid Irvings tid (men även i vår tid!) helt medvetet försökte mörklägga att det var i Irvings krets som läran om det tidiga

uppryckandet hade fötts fram. Man försökte istället få det till att se ut som om en mer respekterad person hade fått läran uppenbarad via andesmorda bibelstudier. Det är dock historiskt fastställt att Edward Irving var den som först började publicera en rad texter och utläggningar för att övertyga samtiden om det riktiga i pre-trib-läran samt att han byggde denna nya lära på både Margaret MacDonalds uppenbarelser och ta[illegible]cunzas skrift.

4.5 John Nelson Darby (1800-1882)

Den person som skulle komma att utveckla och föra läran om det tidiga och hemliga uppryckandet vidare blev irländaren John Nelson Darby. Han hade besökt möten och profetkonferenser där just Edward Irving talade om den yttersta tiden, samt varit en flitig läsare av pre-trib-tidskriften The Morning Watch. Det är alltså historiskt fastställt att Darby inte var den som kom på pre-trib-läran. Första gången han nämner något om dessa tankar i skrift är år 1833, tre år efter att han först mötte Edward Irving. Så sent som 1843 var Darby fortfarande skeptisk till pre-trib-läran.

Den nya läran/rörelsen gick ibland under namnet ”the New Wine” (det nya vinet) och ”the New Movement” (den nya rörelsen). Även om Darby under en lång tid var tveksam till om denna lära var förenlig med Bibelns undervisning, höll han fast vid den eftersom han såg att den vann popularitet bland en mängd kristna. Han förutsåg att den skulle spridas av sin egen kraft ”likt surdeg” – enligt hans egna ord. Detta får mig själv att tänka på kraften i detta bibelord:

> 2 Tim 4:3: ”Det kommer en tid då människorna inte längre vill lyssna till den sunda läran utan skaffar sig den ene läraren efter den andre, därför att det kliar i dem att få höra sådant som de önskar.”

Med tiden blev dock Darby en fanatisk ivrare för den nya läran om det tidiga och hemliga uppryckandet. Han såg t.ex. själv till att utesluta personer ur Plymouthbröderna, det sällskap som han hade varit med att starta, om dessa gick emot den nya läran. När de teologiska striderna hårdnade delades sällskapet upp

i två: *de öppna Plymouthbröderna* och *de exklusiva Plymouthbröderna*. Darby blev en av ledarna i den allt mer sekteriska gruppering *de exklusiva Plymouthbröderna*. Denna gruppering hade flera allvarliga villoläror i sin teologi, vilket också ledde fram till att de idag kan betraktas som en mycket sluten sekt. I Sverige ses de exklusiva Plymouthbröderna som den mest slutna sekten av alla (de har ca. 500 medlemmar i Sverige, de flesta bosatta runt Smålandsstenar).

John Nelson Darby undervisade att Jesu återkomst sker i **två** steg. Först kommer Jesus helt osynligt och helt överraskande, "som en tjuv om natten". Jesus hämtar då hem ”bruden” till ”Lammets bröllop”. Bruden är enligt Darby enbart de sant troende kristna. (Läs vem som är bruden enligt Bibeln i min text om Judarna och Israel). Darby menade också att detta *hemliga* bortryckande kunde ske när som helst, helt utan förvarning. Sju år efter det hemliga bortryckandet skall sedan Jesus komma tillbaka fullt synlig för hela världen, enligt Darbys eskatologi. Darby spred senare sin nya lära vidare till USA. Han besökte USA och Kanada inte mindre än sju gånger mellan åren 1862 och 1877. Han lyckades även omvända självaste Dwight L. Moody till sin lära om uppryckandet. Darbyismen fick därför med tiden en oerhörd spridning bland de evangeliska kyrkorna på den nordamerikanska kontinenten. Pre-trib-läran går också under namnet "darbyism" – även om det alltså inte var Darby som hittade på den.

Katolskt inflytande
Kyrkohistorikerna menar även att Darby tog vissa av sina tankegångar från den Katolska kyrkan, vilket vi också kan läsa i en masteruppsats vid Göteborgs universitet. Där kan vi läsa följande:

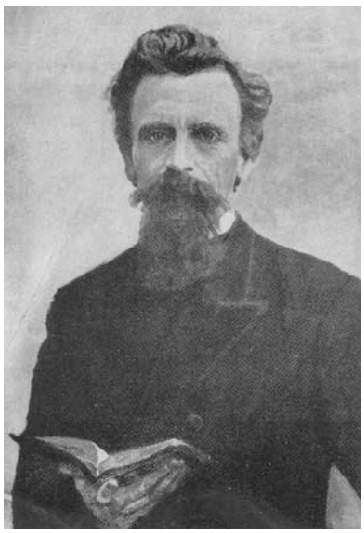
> "Darbys tankar kommer också ur en futuristisk idétradition som, kanske lite oväntat, har sina rötter i den katolska motreformationen. William D. Faupel pekar på att eftersom reformatorerna var enhälliga i att peka ut påven som antikrist, försökte katolska kyrkan avvärja dessa anklagelser bl.a. genom att omtolka profetiorna. Jesuiten Francisco Ribera publicerade därför 1590 en 500 sidor lång kommentar till Uppenbarelseboken som bröt med den historistiska tolkningstraditionen. Förutom de tre första kapitlen i Uppenbarelseboken menade han att resten ännu inte hade blivit uppfyllt och resterande profetior skulle uppfyllas under en tre och ett halvt år lång period som skulle markera slutet för kyrkans tidsålder. Detta blev grundhållningen för den futuristiska positionen och den fick stor spridning inom den katolska kyrkan. Darby menade, i likhet med en stor del av den katolska kyrkan, att historien var indelad i sju

dispensationer."

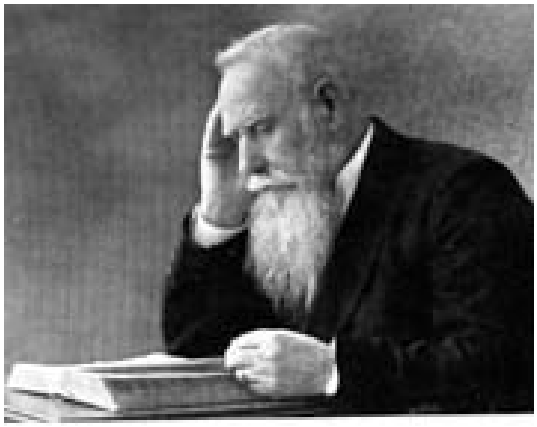
"Som nämndes tidigare så menar Faupel att den futuristiska idétraditionen som inspirerade Darby ursprungligen var en katolsk idé som utarbetades som ett svar på reformatorernas negativa syn på påven och den katolska kyrkan."
Oscar Svenssons – Ett sekel av pentekostal eskatologi, s.18, 79

Alla de här historiska turerna finns väl dokumenterade och beskrivna i gamla böcker och kristna tidskrifter och bevarade brevväxlingar. Vill du ha en mycket gedigen och faktaspäckad genomgång av detta ämne så beställ filmen *Left behind or led astray* som getts ut av *Good Fight Ministries*. Du kan beställa den här: https://www.leftbehindorledastray.com. Filmen finns inte på YouTube (ännu) men några klipp finns där. Var dock vaken över att där också finns filmer som går emot *Left behind or led astray* med liknande namn, och som då propagerar för pre-trib-tolkningen.

4.6 Darbyismen kommer till Sverige

Fredrik Franson

John Ongman

Lewi Pethrus

Redan 1882 kom så pre-trib-läran till Sverige från USA. Det var framför allt svensk-amerikanen Fredrik Franson som hade snappat upp denna nya lära i USA och han tog den först med sig till en profetisk konferens i Uppsala sommaren 1882. Ungefär samtidigt anammade svensk-amerikanen John Ongman från Örebro Missionsförening pre-trib-läran. När Ongman senare startade en

missionsskola för utbildning av evangelister och missionärer, fick han goda tillfällen att sprida denna nya lära vidare till de unga eleverna. Samtidigt förkunnade den svensk-amerikanske baptistpastorn C.A. Tjäder (Chader) framgångsrikt pre-trib inom baptistsamfundet.

Även pingströrelsens grundare Lewi Pethrus anammade tidigt läran om ett uppryckande, men det var inte förrän Lewi Pethrus började förkunna och skriva om ämnet som den fick en större spridning i Sverige. Ett populärt predikoämne för Lewi Pethrus var *Brudens hemliga bortryckande*. Men här skall man notera att Lewi Pethrus inte stod för en ren pre-trib-tolkning. Hans tolkning var istället i linje med den man brukar kalla mid-trib, dvs att han trodde att de kristna skulle genomleva de första 3,5 åren av vedermödan och Antikrists period, därefter skulle de bli uppryckta och på så sätt undgå vreden, som Pethrus menade skulle äga rum under de följande 3,5 åren. Under sina sista år gjorde han en del förändringar i sin eskatologi till förmån för en **post**-trib-tolkning. Det ser man tecken på i böcker som kom ut på pingstväckelsens förlag *Kristna bokringen*. I Pethrus bok *Ny mark* (sid. 99) antyder Pethrus en sådan förändrad syn.

Det här var alltså lite historik om hur **pre**-trib-tolkningen uppstått och sedan spridits till vårt land. Än i dag är det ganska många som omfattas av denna relativt nya lära men det är också ganska många som är okunniga om varifrån den kommer och att det saknas ett ordentligt bibelstöd för den. Många tror att detta är den bibliska och historiska eskatologin, men tyvärr har inte många själva studerat vad Bibeln säger i denna fråga.

En del försöker hävda att pre-trib-tolkningen är klassisk kristen förkunnelse, men för det finns inget stöd i historien. Sådana uttalanden är troligen grundade på missuppfattningar när det gäller teologiska termer eller så är det frågan om rena lögner. Jag har skrivit mer om detta i denna text: https://bibelfokus.se/pre-trib-argument

---

5. Bibliska argument för pre-trib/darbyism?

På vilken Biblisk grund står då pre-trib-läran? När man läser om skotten Edward Irving så ser man att Bibeln inte var en viktig grund till den pre-trib-lära som han förde fram runt år 1830. I hans församling fanns som jag nämde tidigare en kvinna vid namn Margaret MacDonald som hade fått syner om ett hemligt uppryckande. Irving grundade alltså mycket av sin lära på dessa syner istället för på Bibeln. Flera kända amerikanska förespråkare för pre-trib håller också med om att det inte finns något klart stöd i bibelverser. Men det finns också förespråkare

som försökt ställa pre-trib-läran på bibelord – med en framgång som inte är särskilt övertygande. Jag har en alldeles särskild text behandlat de mest frekventa argument som pre-trib-förespråkare använder sig av. Du hittar den texten här: https://bibelfokus.se/pre-trib-argument

---

6. Mid-trib

När det gäller mid-trib-tolkningen, så tänker jag inte gå in djupare på den här. Jag skall bara säga detta, att mid-trib placerar ju uppryckandet mitt i den stora vedermödan, mitt emellan pre-trib och post-trib. I och med det så vinner man två saker. Det ena är en bättre överensstämmelse med Bibelns ord, och det andra är att man behåller lite av den bekvämlighetsaspekt som finns fullt ut i pre-trib-tolkningen. I mid-trib säger man ju att de troende skall ryckas upp före det blir allt för eländigt på jorden. Så detta kan ju vara ett väldigt bra alternativ kan man tycka. Men frågan är ju ändå om mid-trib är en tolkning som har ett gott stöd i Bibeln. Det stödet finns inte heller för mid-trib!

---

7. Post-trib

Detta är den tolkning som jag själv förespråkar och som jag ser har klart mest bibelstöd. Jag har behandlat den ingående i en separat text eftersom det finns så oerhört mycket intressant i Bibeln att skriva om som lätt kan kopplas till denna tolkning. Den texten heter då *”Jesus återkomst – när, var, hur?”* och du hittar den här: https://bibelfokus.se/jesu_aterkomst.

---

8. Källor

- The Last Trumpet, Post-trib research center. Mycket av materialet från denna sajt finns på svenska.
- The Second Coming Of Our Lord And Savior Jesus Christ
- Pre-Trib Perspectives Articles
- Tidskriften Biblicum, nr 1, 1981
- Kommer Jesus? När? – Jean-Erik Mårtensson

- Tio skäl att vänta Jesu återkoms – Tio olika författare

- Left behind or led astray – Good Fight Ministries - en oerhört faktaspäckad och intressant video om historien bakom pre-trib-läran.

- Ett sekel av pentekostal eskatologi – Masteruppsats vid Göteborgs universitet av Oscar Svensson
- Wikipedia

/Lennart

←- *Till del 2* –– *Till del 4* -→

Läs vidare:

- Pre-trib-förespråkarnas haltande argument

- Trodde kyrkofäderna på ett uppryckande före vedermödan?

- Jesu återkomst – när, var, hur?

- Ytterligare material om den yttersta tiden